

Fra værelse til egen lejlighed

Af Tina Hjulmann Meldgaard, Socialt Udviklingscenter SUS

For fire år siden boede beboerne på Pensionatet i Malling i små værelser ved siden af hinanden på en lang gang. Nu bor de seksten mennesker med udviklingshæmning i egne nybyggede lejligheder i Annehuse, og har i høj grad selv haft indflydelse på de fysiske rammer. Det er ikke så tosset endda.

Bostedet Annehuse ligger i udkanten af Malling ved Århus. Her bor seksten mennesker med udviklingshæmning, og Poul Jensen er en af dem. Fra Pouls terrasse kan man ikke se den nærliggende børnehave. Det er Pouls eget valg. Han vil hellere se på naboernes grønne haver og slippe for børnenes høje stemmer, når han er på sin terrasse. Poul boede tidligere på Pensionatet i Malling og flyttede til Annehuse, da det stod færdigt for godt et år siden.

”Da det blev besluttet, at vi skulle flytte fra den gamle villa, hvor Pensionatet lå, var det vigtigt for os at tage udgangspunkt i, at vores beboere er selvstændige individer med forskellige behov – og at de selvfølgelig selv var bedst til at beskrive disse behov og hvilke rammer, der bedst opfyldte dem – som med Poul, der holder meget af at være udenfor.” Sådan siger Søren Thorbøll, der var leder på Pensionatet i Malling og nu er souschef i Bocenter Syd i Århus Kommune, som Annehuse hører under. Poul har også besluttet, at hans terrasse skal være lidt større end de andre beboeres – så er der plads til flere krukker med blomster.

Dukkehuset

Det har været en langvarig proces at udvikle Annehuse. En vigtig del af processen har bestået i, at inddrage beboerne så meget som muligt. ”Det var naturligt for os, at vi i opstartsfasen, da Annehuse skulle udvikles, spurgte vores beboere om, hvordan de nye boliger skulle udformes,” siger Søren. ”Men en af de store udfordringer er netop, at de har svært ved at forestille sig fremtiden. Derfor var det svært at gøre klart for dem, hvad en flytning

betød, og hvordan de kunne have indflydelse på deres nye hjem. I virkeligheden blev de faktisk kede af det, da vi i sin tid sagde, at Pensionatet i Malling skulle nedlægges og Annehuse bygges. Mange af dem var helt ulykkelige i en måneds tid. Men så begyndte de at glæde sig rigtig meget, og pludselig kunne det ikke gå hurtigt nok med at flytte! De ville jo gerne have deres egne lejligheder.”

For at skærpe beboernes indflydelse blev der bygget en lille model af en lejlighed. Mange beboere havde nemmere ved at forholde sig til den end tegningerne af de nye lejligheder. ”Det var nærmest et lille dukkehus,” siger Søren. ”Så købte vi små møbler og dukker til, og så kunne de være med til at indrette lejligheden før den stod færdig. Men som én af beboerne sagde til mig, da han så ’dukkehuset’ – ”Jamen Søren, lejligheden er jo alt for lille til mig!” ’Dukkehuset’ skabte en høj grad af ejerskab. Da fundamentet så var færdigt kom de med til Annehuse, og stod i deres lejlighed flere gange – først uden vægge, så med vægge, og så med tag. De har været med hele vejen.”

Bedre samvær og færre konflikter

Alle beboere på Annehuse har nu deres egen to-værelses lejlighed med køkken og bad. På fællesarealerne er der hyggelige spisekroge, sofahjørner og en stor, fælles terrasse. Hver dag er der morgenmad og aftensmad på fællesarealerne, der ligger centralt på bostedet. Men beboerne vælger selv, om de har lyst til at spise sammen med de andre beboere og medarbejderne, eller om de hellere vil tage maden med tilbage til deres lejlighed.

”Den frihed havde de for eksempel ikke før. Da var der simpelthen ikke plads til at spise på deres lille værelse,” fortæller Søren. ”Den overordnede frihed til at vælge fællesskabet til eller fra gør, at kulturen omkring samværet er blevet bedre. Og det er ikke kun omkring måltiderne, det er mere generelt. Konfliktniveauet mellem beboerne er faldet i forhold til tidligere, hvor de var tvunget til at være sammen med andre i deres hjem.”

At få deres egen lejlighed har betydet mere end Søren havde forestillet sig. "Vi vidste godt, at det betød noget – men ikke, at det betød SÅ meget for deres velvære og måde at omgås hinanden på. Det har virkelig gjort en forskel! Deres lejlighed er deres hjem, deres intimsfære, som de selv råder over. De kan invitere venner og familie til fødselsdag uden at de øvrige beboere nødvendigvis skal være med, de kan have kæresten til at overnatte, og de kan have hinanden på besøg til en kop kaffe eller en film i fjernsynet. Lige som alle andre. Det er ikke så tosset endda."

Også samarbejdet og samværet med medarbejderne har ændret sig efter flytningen til Annehuse. Personalet er altid tilgængeligt for beboerne, men de skal være mere opsøgende og selv bestemme, hvornår de har brug for hjælp fra personalet. På den måde bliver beboerne mere selvstændige, mener Søren. "Personalet har respekt for, at lejlighederne er beboernes intimsfære. De vader ikke bare ind, men venter på at blive spurgt. Men det er helt klart svært for nogle af beboerne. De skal vænne sig til, at der ikke er den automatiske omgang med personalet med mindre de selv opsøger det. Og så er der jo altid fællesskabet på fællesarealerne – det er klart."

Ingen hotelgæster

For Søren handler arbejdet med brugerinddragelse meget om udvikle rammerne på Annehuse så beboerne føler sig som selvstændige og handlekraftige individer. Tidligere har man tænkt om beboerne som 'gæster på hotel', hvor mange ting blev gjort for dem, og hvor de på en måde blev umyndiggjort. Nu tænker man om dem som 'beboere i eget hjem', og derfor har de også selv bestemt, hvem de har lyst til bo ved siden af, og hvem de ikke har lyst til at bo ved siden af.

En anden vigtig ændring er, at alle beboerne nu har eget køleskab og vaskemaskine. "En så simpel ting som en vaskemaskine kan de fleste 'normale' mennesker finde ud af at betjene. Tidligere har vores beboere ikke haft mulighed for at lære det – alt deres tøj blev automatisk vasket fælles, og det havde individuelle navneskilte indsyet," siger Sø-

ren. "Nu har vores beboere lært at betjene deres egen vaskemaskine! Sådanne oplevelser er helt fantastisk berigende for dem. Det skaber selvstændighed og mod på at afprøve nye udfordringer. Nogle af beboerne er næsten gået helt i puberteten og vil bestemme det hele selv – det er jo helt fantastisk. De har mod på at springe ud på dybt vand, og det er jo en drivkraft uden lige," siger Søren med et stort smil.

Poul Jensen er ikke beboerens rigtige navn – han er anonymiseret.